

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 września 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk

Protokolant Katarzyna Wępa

w sprawie **P. M.**

ukaranego z art. 116 § 1 pkt 3 k.w.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 25 września 2023 r.,

kasacji wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich na korzyść ukaranego
od prawomocnego wyroku nakazowego Sądu Rejonowego Gdańsk - Północ w
Gdańsku z dnia 14 grudnia 2020 r., sygn. akt II W 2060/20,

**uchyla zaskarżony wyrok i uniewinnia obwinionego P. M. od
popęłnienia przypisanego mu wykroczenia, a kosztami
postępowania w sprawie o wykroczenie obciąża Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

P. M. został obwiniony o to, że „w dniu 4 kwietnia 2020 r., około godz. 20:25, będąc podejrzanym o nosicielstwo zarazków choroby zakaźnej, nie stosował się do zakazu opuszczania miejsca kwarantanny w G., przy ul. [...] i opuścił ten lokal”, tj. o wykroczenie z art. 116 § 1 pkt 3 k.w. w zw. z § 2 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii (Dz. U. 2020.491).

Sąd Rejonowy Gdańsk - Północ w Gdańsku wyrokiem nakazowym z dnia 14 grudnia 2020 r., sygn. akt II W 2060/20, uznał obwinionego P. M. za winnego zarzucanego mu czynu, tj. wykroczenia z art. 116 § 1 pkt 3 k.w. w zw. z § 2 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii i ukarał go karą grzywny w wysokości 500 złotych.

Wobec niezaskarżenia tego rozstrzygnięcia sprzeciwem wyrok uprawomocnił się w dniu 16 stycznia 2021 r.

Od powyższego wyroku nakazowego kasację złożył Rzecznik Praw Obywatelskich. Zaskarżył powyższe orzeczenie Sądu Rejonowego Gdańsk - Północ w Gdańsku w całości na korzyść ukaranego P. M., podnosząc zarzut „rażącego i mającego istotny wpływ na jego treść naruszenie prawa materialnego, tj. art. 116 § 1 pkt 3 k.w. w zw. z § 2 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii (Dz.U. z 2020 r. Poz. 491), poprzez jego niewłaściwe zastosowanie w sytuacji, gdy czyn przypisany ukaranemu nie wyczerpywał znamion tego wykroczenia”.

W konsekwencji autor kasacji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku nakazowego i uniewinnienie obwinionego od popełnienia przypisanego mu wykroczenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Rzecznika Praw Obywatelskich okazała się oczywiście zasadna, co umożliwiło jej rozpoznanie na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Zgodnie z dyspozycją art. 116 § 1 pkt 3 k.w. w brzmieniu obowiązującym w dniu 4 kwietnia 2020 r. za wykroczenie unormowane w tym przepisie ponosiła odpowiedzialność osoba, która wiedząc o tym, że jest nosicielem zarazków choroby określonej w punkcie 1, tj. gruźlicy, choroby wenerycznej lub innej choroby zakaźnej lub podejrzanym o nosicielstwo, nie przestrzega nakazów lub zakazów zawartych w przepisach o zapobieganiu tym chorobom lub o ich zwalczaniu albo nie przestrzega wskazań lub zarządzeń leczniczych wydanych na podstawie tych przepisów przez organy służby zdrowia.

Wobec zasadniczo blankietowego charakteru normy zakodowanej w treści art. 116 § 1 pkt 3 k.k., dla możliwości przypisania odpowiedzialności, na podstawie

wskazanego przepisu, niezbędne jest precyzyjne sformułowanie opisu czynu w treści wyroku, wskazującego na wszystkie desygnaty poszczególnych znamion ustawowych wykroczenia. Definicje poszczególnych pojęć, jakimi operuje Kodeks wykroczeń w tym przepisie, są zawarte w art. 2 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi. Obowiązkiem sądu, wynikającym z zasady *nullum crimen sine lege* jest zatem precyzyjne określenie znamion przypisanego typu i co oczywiste – udowodnienie ich realizacji (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2022 r., sygn. III KK 522/21).

Z akt analizowanej sprawy wynika, że organy prowadzące postępowanie w sprawie o wykroczenie, a następnie sąd procedujący w fazie jurysdykcyjnej, nie dokonały ustaleń faktycznych w zakresie tego czy obwiniony został objęty nadzorem epidemiologicznym, wydano w stosunku do niego decyzję nakładającą obowiązek kwarantanny bądź izolacji domowej z powodu zakażenia, bądź podejrzenia choroby zakaźnej (na gruncie analizowanej sprawy zakażenia koronawirusem SARS CoV-2), czy spełnia kryteria pozwalające na uznanie go za podejrzanego o nosicielstwo choroby zakaźnej. Na podstawie notatki urzędowej funkcjonariusza Policji (k. 1) można jedynie ustalić, że zgodnie z wiedzą zgłaszającego, P. M., mimo objęcia kwarantanną, opuścił swoje miejsce zamieszkania.

Z opisu czynu przypisanego obwinionemu wynika, że został ukarany za naruszenie obowiązku odbycia kwarantanny wynikającej z rozporządzenia Ministra Zdrowia (w wyroku nakazowym błędnie – Rady Ministrów) z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii (Dz. U. z 2020 r. poz. 491). W przepisie § 2 ust. 2 pkt 2 tego rozporządzenia ustanowiono wobec osób przekraczających granicę państwową, w celu udania się do swojego miejsca zamieszkania lub pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, obowiązek odbycia 14-dniowej kwarantanny, licząc od dnia następującego po przekroczeniu tej granicy.

Zgodnie z § 3 ust. 1 rozporządzenia obowiązek kwarantanny po przekroczeniu granicy Rzeczypospolitej Polskiej miał być równoważny z obowiązkiem wynikającym z art. 34 ust. 2 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, a decyzji organu inspekcji sanitarnej nie wydawało się. Jednak jak trafnie wskazywał już Sąd Najwyższy m.in. w wyrokach z

dnia: 27 października 2021 r., sygn. akt III KK 344/21; 22 czerwca 2023 r., sygn. akt V KK 60/23; 13 lipca 2023 r., IV KK 550/22, a podkreślił we wniesionej w niniejszej sprawie kasacji Rzecznik Praw Obywatelskich, powyższy przepis rozporządzenia nakładający obowiązek 14-dniowej kwarantanny jedynie z powodu faktu przekroczenia granicy Rzeczypospolitej Polskiej został ustanowiony z przekroczeniem upoważnienia ustawowego. Wydając rozporządzenie z dnia 20 marca 2020 r., w oparciu o delegację wynikającą z art. 46 ust. 2 i 4 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2019 r. poz. 1239 ze zm.) Minister Zdrowia mógł bowiem jedynie ustanowić:

1. czasowe ograniczenie określonego sposobu przemieszczania się;
2. czasowe ograniczenie lub zakaz obrotu i używania określonych przedmiotów lub produktów spożywczych;
3. czasowe ograniczenie funkcjonowania określonych instytucji lub zakładów pracy;
4. zakaz organizowania widowisk i innych zgromadzeń ludności;
5. obowiązek wykonania określonych zabiegów sanitarnych;
6. nakaz udostępnienia nieruchomości, lokali, terenów i dostarczenia środków transportu do działań przeciwepidemicznych przewidzianych planami przeciwepidemicznymi;
7. obowiązek przeprowadzenia szczepień ochronnych.

Zatem oczywistym jest, że w drodze rozporządzenia wykonawczego do ww. ustawy, tj. w oparciu o art. 46 ust. 2 i 4 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, Minister Zdrowia nie mógł skutecznie i w sposób prawnie wiążący ustanowić obowiązku poddania się 14-dniowej kwarantannie. Zgodnie z art. 92 ust. 1 Konstytucji RP kompetencje dla organu jakim jest Minister Zdrowia do wydawania rozporządzeń obejmują wyłącznie zakres szczegółowego upoważnienia zawartego w ustawie i w celu jej wykonania. Skoro w świetle obowiązującego w dniu wydania rozporządzenia przepisu ustawy określającego zakres dopuszczalnej delegacji brak było upoważnienia do ustanawiania wobec osób przekraczających granicę państwową obowiązku odbycia 14-dniowej kwarantanny, stanowiącej ze swej istoty formę ograniczenia konstytucyjnej wolności osobistej i wolności poruszania się, to takie wykroczenie poza przyznane upoważnienie stanowiło naruszenie art. 92 ust. 1 Konstytucji RP.

Tym samym wprowadzony bez upoważnienia ustawowego zakaz jako sprzeczny z zagwarantowanymi konstytucyjnie prawami do wolności oraz swobodnego poruszania się po terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (art. 52 ust. 1, art. 41 ust. 1 art. 31 ust. 1 i 3 Konstytucji RP), nie mógł w chwili czynu i nie może tworzyć podstawy prawnej do wypełnienia blankietu normy sankcjonowanej z art. 116 § 1 pkt 3 k.w. i prowadzić do ukarania na podstawie tego przepisu.

W związku z powyższym, w zakresie w jakim rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii (Dz. U. z 2020 r. poz. 491) ograniczało bez podstawy wynikającej z ustawy prawa i wolności konstytucyjne, nie mogło zostać uznane za skuteczną i legalną podstawę ukarania obwinionego. W przedmiotowej sprawie doszło zatem do rażącego i mającego istotny wpływ na treść wyroku naruszenia prawa materialnego, tj. art. 116 § 1 pkt 3 k.w., poprzez jego niewłaściwe zastosowanie w sytuacji, gdy czyn przypisany obwinionemu nie wyczerpywał znamion tego wykroczenia.

Mając na uwadze powyższe należało uchylić zaskarżony kasacją wyrok nakazowy i uniewinnić obwinionego od popełnienia wykroczenia z art. 116 § 1 pkt 3 k.w. oraz obciążyć Skarb Państwa kosztami postępowania w sprawie o wykroczenie. Takiemu rozstrzygnięciu nie stało na przeszkodzie wykonanie orzeczonej kary (10 dni zastępczej kary aresztu za grzywnę lub za ograniczenie wolności wykonane w okresie 9-19 lutego 2022 r.), a to wobec treści art. 529 k.p.k. w zw. z art. 112 k.p.k. oraz kierunku wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich kasacji (na korzyść).

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania znajduje podstawę w treści art. 119 § 2 pkt 1 k.p.w.

[K.K.]

[ms]